

## ***Synodalność w życiu i misji Kościoła***

### ***Synodality in life and mission of the Church***

#### **Summary**

From an early age, modern man is brought up in the spirit of individualism and even a certain form of selfishness. Despite the fact that educational institutions, in principle, aim to educate a responsible and socialized person, the media, which are ubiquitous in the life of present-day people, foster the opposite kind of lifestyle and upbringing. Regardless of whether we are talking about a child, a young person or an adult, one basic social problem emerges-alienation. Family ties and neighborly relations are disappearing, we put up high fences or plant bushes that are to separate us from others. The world is losing the sense of community. This problem has been noticed by the Church, which, from the very beginning, has been built upon the community and exists thanks to the community of the faithful. Synodality comes from the daily life of the community of the People of God. We, as a community, are to move forward together – not separately – by listening to the Holy Spirit and the Word of God. Such a way of life will allow us to participate in the mission of the Church and in the communion instituted by Christ for us.

**Key words:** People of God, synod, synodality, community, vocation, communion.

Osoba wierząca musi mieć świadomość, iż została obdarzona godnością i powołaniem wynikającym z chrztu świętego. Wszyscy dzięki mocy chrztu jesteśmy wezwani do aktywnego uczestnictwa w życiu Kościoła. W naszych parafiach, małych wspólnotach i grupach chrześcijańskich, ruchach świeckich, wspólnotach zakonnych i innych formach komunii, wszyscy jesteśmy zaproszeni a nawet wezwani do słuchania siebie nawzajem po to, aby usłyszeć natchnienia Ducha Świętego.

#### **Wstęp**

Człowiek współczesny od najmłodszych lat jest wychowywany w duchu indywidualizmu a nawet pewnej formy egoizmu, pomimo tego, iż placówki oświatowe w swoim założeniu wychowują osobę odpowiedzialną i zsocjalizowaną to media tak bardzo obecne w życiu teraźniejszego człowieka kreują odwrotność tego stylu życia i wychowania. Bez względu czy mówimy o osobie młodej – dziecku, czy też dorosłej, dziś jest dostrzegalny jeden podstawowy problem społeczny alienacja, zanikają więzi rodzinne – imieniny cioci itp. – relacje sąsiedzkie, stawiamy wysokie płoty sadzimy krzewy, które mają nas oddzielić od innych. Świat traci poczucie komunii – wspólnoty. Ten problem dostrzega Kościół, który od samego początku żyje dzięki wspólnotcie i to z niej wynika, dzięki niej w pewnym sensie istnieje. Synodalność wynika z codziennego życia wspólnoty Ludu Bożego. Mamy, jako wspólnota podążać naprzód razem – nie oddzielnie – słuchając Ducha Świętego i Słowa Bożego, taki styl życia pozwoli nam uczestniczyć w misji Kościoła i w komunii, ustanowionej przez Chrystusa dla nas.

## 1. Czym jest synodalność?

Najprościej rzecz ujmując synodalność to proces, który ma pomóc w *na-wróceniu się*, by doprowadzić do czynnego udziału wszystkich członków Ludu Bożego w życiu i misji Kościoła. Tam, gdzie panuje poczucie synodalności (braterstwo, wspólnota wewnątrz i zewnętrzna, wspólne budowanie, wzrastanie, diakonia), widoczny jest nowy impuls dający życie Kościołowi. Kościół pragnie, by docenić ludzi młodych, kobiety i osoby zmarginalizowane, synodalność zatem ma przeciwstawiać się fundamentalizmowi religijnemu, podsycanym różnego rodzaju formami nietolerancji i przemocy, które znajdują odzwierciedlenie również we wspólnocie chrześcijańskiej i w relacjach ze społeczeństwem. Synodalność daje szansę na usunięcie z Kościoła i z jego stosunków ze społeczeństwem, pęknięć spowodowanych względami etnicznymi, rasowymi, kastowymi lub innymi formami rozwarstwienia społecznego czy przemocy kulturowej i strukturalnej. To wszystko ma duży wpływ na synodalność i właściwe jej postrzeganie.

17 października 2021 r. we wszystkich diecezjach świata ruszył *proces synodalny*, który w fazie diecezjalnej zostanie zainicjowany przez biskupów. Celem tej fazy, która potrwa do wiosny tego roku, mają być konsultacje, dzięki którym w procesie synodalnym zostanie wysłuchany głos wszystkich ochrzczonych. Po zebraniu wszystkich opinii Synod Biskupów w październiku 2022 roku rozpocznie kolejną *fazę kontynentalną*, podczas której ma powstać finalny dokument. Trzecim etapem będzie Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów. Kardynał Mario Grech, sekretarz synodu zapewniał, iż chodzi o realizację pradowej zasady, że pod dyskusję wszystkich powinno zostać poddane to, co dotyczy wszystkich. W dokumencie przygotowanym na XVI Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, opublikowanym 7 września 2021 r., papież Franciszek zachęcał cały Kościół do refleksji nad tematem decydującym dla Jego życia i misji. Papież akcentował wyrażnie, iż właśnie tej drogi synodalności Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia, która następuje w ślad za *odnową* Kościoła, zaproponowaną przez Sobór Watykański II i jest zarówno darem, jak i zadaniem stojącym przed współczesnym człowiekiem. Idąc razem i zastanawiając się razem nad przebytą drogą, Kościół będzie mógł uczyć się poprzez swoje doświadczenie, którego procesy mogą Mu pomóc żyć w komunii, osiągnąć uczestnictwo, otworzyć się na misję. Nasze kroczenie, podróżowanie razem jest, bowiem tym, co najsukuteczniej urzeczywistnia i ukazuje naturę Kościoła, jako pielgrzymującego i misyjnego Ludu Bożego<sup>1</sup>.

Międzynarodowa Komisja Teologiczna definiuje synodalność w następujący sposób: „*Synod* to starożytne i czcigodne słowo w Tradycji Kościoła, którego znaczenie przywołuje najgłębsze treści Objawienia (...) Wskazuje na drogę, po której Lud Boży idzie razem. Odnosi się również do Pana Jezusa, który przedstawia siebie samego, jako *drogę, prawdę i życie* (J 14,6) i do faktu, że chrześcijanie, idąc za Nim, początkowo byli nazywani *zwolennikami drogi* (por. Dz 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22). Synodalność oznacza przede wszystkim specyficzny styl, który określa

---

<sup>1</sup> Por. A. Stelmach, *Synodalność co to właściwie oznacza?*, <https://pch24.pl/synodalnosc-co-to-wlasciwie-oznacza/>, dostęp: 16.02.2022.

życie i misję Kościoła, wyrażając jego naturę, jako wspólną podróż i gromadzenie się, jako Ludu Bożego powołanego przez Pana Jezusa w mocy Ducha Świętego do głoszenia Ewangelii. Synodalność musi wyrażać się w zwyczajnym sposobie życia i pracy Kościoła”<sup>2</sup>.

Słowami kluczowymi synodu są słowa *stuchać* i *rozeznawać*. Kardynał Grech w maju 2021 r. mówił, że droga synodalna ma każdemu dać szansę na zabranie głosu. Papież Franciszek mocno akcentuje, że bez wsłuchania się w głos wszystkich wiernych, Kościół nie będzie mógł właściwie rozeznaczyć, jak żyć Ewangelią w teraźniejszości, która ma swoje specyficzne wyzwania. Papież uważa, że zmysł wiary osoby *sensus fidei* jest rodzajem duchowego instynktu, który każdego wiernego kwalifikuje do funkcji prorockiej. Zdaniem papieża synodalność wyraża właściwą naturę Kościoła, jego formę, jego styl oraz oczywiście jego misję. Trudno jednak znaleźć jasną definicję synodalności w dokumentach Kościoła. Sobór Watykański II, takiej definicji nie przedstawia. Papież i komentatorzy synodu sugerują, że chodzi o większe zaangażowanie duchownych i wiernych świeckich w proces podejmowania decyzji w zarządzaniu Kościołem i realizowaniu Jego misji<sup>3</sup>.

Synodalność jest drogą Kościoła w trzecim tysiącleciu. Biskup Andrzej Czaja tak wyjaśnia synodalność „czyli kolegalność, jest w Kościele potrzebna i wynika ona z samej jego istoty. Nie zapominajmy też, że zasada ta ma swoje ograniczenia. Przecież Kościół ma głowę w postaci papieża, który zapewnia jedność, korzystając z wiary w jego nieomyślność w sprawach rozstrzygnięć doktrynalnych. Kolegalność czy synodalność zakłada, że decydować powinniśmy wspólnie – w ramach kolegium apostołskiego składającego się z biskupów – ale głos rozstrzygający należy do papieża. To jest – moim zdaniem – znakomite rozwiązanie, które skutecznie chroni Kościół przed jakąś fragmentaryzacją czy podziałami, a jednocześnie zapewnia mu jedność w sprawach najważniejszych”<sup>4</sup>.

Swoją wizję synodalność Kościoła Papież Franciszek przedstawił podczas przemówienia 17 października 2015 r. z okazji 50. rocznicy istnienia Synodu Biskupów. Papież mówił wówczas: „W Kościele synodalnym Synod Biskupów jest tylko najbardziej ewidentnym przejawem dynamizmu komunii, który inspiruje wszystkie decyzje kościelne (...) Pierwszy poziom sprawowania *synodalności* ma miejsce w Kościołach partykularnych. Po wzmiance o szlachetnej instytucji Synodu Diecezjalnego, w której kapłani i świeccy są wezwani do współpracy z biskupem dla dobra całej wspólnoty kościelnej (...) Drugi poziom to poziom Prowincji i Regionów Kościelnych, Soborów partykularnych, a w szczególności Konferencji Biskupów (...) Ostatni poziom to poziom Kościoła powszechnego. Tutaj Synod Biskupów, reprezentujący episkopat katolicki, staje się wyrazem *kolegalności biskupiej* w obrębie Kościoła całkowicie synodalnego. Dwa różne wyrażenia: *kolegalność biskupia* i *Kościół całkowicie synodalny*. Na tym poziomie wyraża się *collegialitas afektywna*, która w pewnych okolicznościach może stać się *skuteczna*, łącząc Biskupów między sobą i z Papieżem w trosce o Boga Ludu

<sup>2</sup> *Vademecum Synodu o synodalności, Synod 2021-2023, For a synodal Church, communion, participation, mission*, Dokument opublikowany przez Sekretarza Generalnego Synodu Biskupów, Watykan 2021, s. 8.

<sup>3</sup> Por. J. Gniadek, *Synodalność – wspólna droga*, <https://www.jacekgniadek.com/synodalnosc-wspolna-droga/>, dostęp: 18.02.2022.

<sup>4</sup> Por. K. Patejuk, *Rewolucja synodalna papieża Franciszka*, <https://wiesz.pl/2020/12/17/rewolucja-synodalna-papieza-franciszka/>, dostęp: 19.02.2022.

(...) Jestem przekonany, że w Kościele synodalnym można rzucić więcej światła na sprawowanie prymatu Piotrowego. Papież nie jest sam z siebie ponad Kościołem; ale w nim jako jeden z ochrzczonych, a w Kolegium Biskupów, jako Biskup wśród Biskupów, powołany jednocześnie – jako Następca Piotra – do przewodzenia Kościołowi Rzymu, który w miłości przewodniczy wszystkim Kościołom”<sup>5</sup>.

Papież Franciszek podejmuje myśl wypowiedzianą przed laty przez św. Jana Pawła II: „Jako Biskup Rzymu mam pełną świadomość (...), że Chrystus gorąco pragnie pełną i widzialną komunię wszystkich tych Wspólnot, w których na mocy wierności Boga mieszka Jego Duch. Jestem przekonany, że spoczywa na mnie szczególna odpowiedzialność w tym względzie, przede wszystkim za uznanie aspiracji ekumenicznych większości wspólnot chrześcijańskich i za wysłuchanie skierowanej do mnie prośby, aby znaleźć sposób wykonywania prymatu, który w żaden sposób nie wyrzeka się to, co jest istotne dla jego misji, jest jednak otwarte na nową sytuację”<sup>6</sup>.

Takie podejście wyzwala Kościół – jak uważa Krzysztof Patejuk – „nie tylko z klerykalizmu, ale także ze swoście pojmowanego *episkopalizmu*, ponieważ w starej wizji synodalności także prezbiterzy i diakoni mieli ograniczony wpływ na działanie swoich lokalnych wspólnot. Oznacza to, że w nowej wizji Kościoła synodalnego biskupi nie mogą już dłużej pojmować swojej roli monarchicznie i feudalnie – jako władców nad poddanymi – lecz powinni wsłuchiwać się w głos swojego Ludu, prezbiterów i świeckich, kształtować powierzony sobie Kościół z większą wrażliwością i z większym zrozumieniem dla codziennych problemów swoich wiernych”<sup>7</sup>.

## 2. Temat Synodu i kluczowe słowa procesu synodalnego

Podczas wspomnianej uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów, papież Franciszek powiedział, że „świat, w którym żyjemy, a jesteśmy powołani, by go kochać i mu służyć, również przy jego sprzecznościach, wymaga od Kościoła wzmożenia współdziałania we wszystkich zakresach jego misji”<sup>8</sup>. Ojciec Święty zachęca każdego wierzącego człowieka do podjęcia wysiłków na rzecz uzdrowienia wspólnoty kościoła: „by każdy ochrzczony czuł się zaangażowany w jakże potrzebną przemianę kościelną i społeczną. Taka przemiana wymaga nawrócenia osobistego i wspólnotowego oraz prowadzi nas do spojrzenia w tym samym kierunku, w którym patrzy Pan”<sup>9</sup>. Jako temat Synodu Papież podaje myśl: *Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja*. Te trzy wymiary są głęboko ze sobą powiązane. Tworzą one istotne filary Kościoła synodalnego. Nie ma między nimi hierarchii, każdy z nich wzbogaca, uzupełnia i ukierunkowuje dwa pozostałe. Istnieje między nimi intensywna relacja, która musi być wyrażana z rozpatrywaniem wszystkich trzech wymiarów.

---

<sup>5</sup> Franciszek, *Przemówienie z okazji 50. rocznicy istnienia Synodu Biskupów*, [https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/october/documents/papa-francesco\\_20151017\\_50-anniversario-sinodo.html](https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/october/documents/papa-francesco_20151017_50-anniversario-sinodo.html), dostęp: 21.02.2022.

<sup>6</sup> Jan Paweł II, *Ut unum sint*, nr 95.

<sup>7</sup> K. Patejuk, *Rewolucja synodalna papieża Franciszka*, w: <https://wiesz.pl/2020/12/17/rewolucja-synodalna-papieza-franciszka/>, dostęp: 19.02.2022.

<sup>8</sup> Franciszek, *Przemówienie z okazji 50. rocznicy...*, jw.

<sup>9</sup> Tamże.

Komunia rozumiana, jako zamysł Boga, który w swojej łaskawości gromadzi nas razem, jako różnorodne narody jednej wiary, poprzez przymierze, które ofiarowuje swojemu ludowi. Komunia, która nas łączy, ma swoje źródło i korzenie w miłości i jedności Trójcy Świętej. To Chrystus pojednał nas z Ojcem i jednoczy nas ze sobą w Duchu Świętym. Wspólnie jesteśmy inspirowani przez słuchanie Słowa Bożego, przez żywą Tradycję Kościoła i ugruntowani w *sensus fidei*, który dzielimy. Wszyscy mamy zadanie do realizacji we wspólnocie Ludu Bożego. Uczestnictwo natomiast jest wezwaniem wszystkich wierzących – świeckich, konsekrowanych i duchownych – do zaangażowanego ćwiczenia się w głębokim i pełnym szacunku słuchaniu siebie nawzajem, otwarcia się na siebie ku wspólnemu wzrastaniu w wierze. To słuchanie stwarza nam przestrzeń do wspólnego słuchania Ducha Świętego. Uczestnictwo opiera się na fakcie, iż wszyscy, jako wierzący mamy odpowiednie przygotowanie a zarazem powołanie do służenia sobie nawzajem darami, które każdy z nas otrzymał od Ducha Świętego. W Kościele synodalnym cała wspólnota, w swojej różnorodności jest wezwana do wspólnej modlitwy, słuchania, analizowania, dialogu, rozeznawania i udzielania rad w podejmowaniu decyzji duszpasterskich, które jak najlepiej odpowiadają woli Bożej. Misją Kościoła jest ewangelizować świat. Nigdy nie możemy być skoncentrowani na sobie. Naszą misją, jako osób wierzących jest dawanie świadectwa o miłości Boga do każdego człowieka. Proces synodalny ma wymiar głęboko misyjny. Jego celem jest umożliwienie Kościołowi lepszego świadczenia o Ewangelii, zwłaszcza wobec tych, którzy żyją na duchowych, społecznych, ekonomicznych, politycznych, geograficznych i egzystencjalnych peryferiach naszego świata. W ten sposób synodalność jest drogą, dzięki której Kościół może owocniej wypełniać swoją misję ewangelizacyjną w świecie, uobecniając nadejście Królestwa Bożego<sup>10</sup>.

Jako ludzie wiary uczestniczymy w profetycznej, kapłańskiej i pasterskiej funkcji Chrystusa, Głowy i Pasterza Kościoła<sup>11</sup>. Jesteśmy powołani, by uczestniczyć w misji Kościoła, mamy iść i przynosić owoc<sup>12</sup>. Pasterskim zadaniem jest, więc praca w tym kierunku, aby wszyscy wcieleni w Kościół – stosownie do swych możliwości – umacniali komunie miłości, żyli Ewangelią i służyli człowiekowi i społeczeństwu<sup>13</sup>. Kościół cały jest więc misyjny. Misyjna działalność całego Kościoła jest olbrzymią siłą mogącą przez miłość przemieniać całokształt życia na ziemi i przyspieszać głoszenie Ewangelii wszystkim ludom ziemi. W świetle tym – jak dostrzega Franciszek Woronowski – „pojmowanie zadań duszpasterstwa musi pójść w kierunku istotnego pogłębienia oraz wejścia w dziedziny dotychczas ledwie dotykane. Jest to nieodzowność powrotu do źródeł i nowego odczytania tajemnicy Kościoła”<sup>14</sup>.

<sup>10</sup> *Vademecum Synodu o synodalności...*, s. 10-11.

<sup>11</sup> Jan Paweł II, *Christifideles laici*, nr 36.

<sup>12</sup> Tamże, nr 32.

<sup>13</sup> Tamże, nr 36.

<sup>14</sup> F. Woroniecki, *Pasterska misja Kościoła w świecie współczesnych przemian cywilizacyjnych*, „Studia Teologiczne” 15, 1997, s. 148.

### 3. Synodalność w Piśmie Świętym, Tradycji i historii Kościoła

Stary Testament pokazuje, że Bóg stworzył człowieka, mężczyznę i kobietę, na swój obraz i podobieństwo, jako istotę społeczną powołaną do współpracy z Nim, postępującą naprzód w znaku komunii, troszczącą się o świat i kierującą go ku jego celowi (Rdz 1,26-28). Od samego początku grzech jest przeszkodą w realizacji planu Bożego, zrywając uporządkowaną relację ze Stwórcą, w której wyraża się prawda, dobro i piękno stworzenia, zniekształcając i zakłamując w sercu człowieka prawdę o jego powołaniu. Jednak Bóg, bogaty w miłosierdzie, potwierdza i odnawia przymierze, aby sprowadzić z powrotem na drogę jedności wszystko, co zostało rozproszone, uzdrawiając i przywracając ludzką wolność i kierując ją na przyjęcie i życie darem jedności z Bogiem i braćmi we wspólnym domu, którym jest stworzenie (Rdz 9,8-17; 15; 17; Wj 19-24; 2Sm 7,11). Stary Testament jest opisem duchowej walki człowieka z grzechem i nieustannej woli podtrzymywania przymierza z człowiekiem przez Stwórcę.

Bóg doprowadza człowieka do nowego przymierza, które obiecał w Jezusie – Mesjaszu i Panu, który swoim głosem, życiem i osobą objawia, że Bóg jest komunią miłości, że poprzez swoją łaskę i miłosierdzie pragnie objąć w jedności całą ludzką wspólnotę. W Nowym Testamencie użyto specjalnego terminu: ἐξουσία (władza), aby objawić władzę przekazywania zbawienia, którą Jezus otrzymał od Ojca i którą w mocy Ducha Świętego sprawuje nad wszystkimi stworzeniami. To ta władza przekazywania łaski czyni nas *dziećmi Bożymi* (J 1,12). Apostołowie otrzymali władzę od Zmartwychwstałego Pana, który posłał ich, aby czynili uczniami wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca, Syna i Ducha Świętego oraz ucząc je zachowywać wszystko, co im przykazał (Mt 28,19-20). Na mocy chrztu, wszyscy mamy udział w tej władzy. Otrzymawszy *namaszczenie Duchem Świętym* (1J 2,20.27), jesteśmy nauczani przez Boga (J 6,45) i prowadzeni do *całej prawdy* (J 16,13)<sup>15</sup>.

Natomiast instytucja synodów powstała i rozwijała się w Kościele w sposób naturalny już na samym początku istnienia wspólnot chrześcijańskich. Była wyrazem kolegalności najpierw w ramach jednej wspólnoty, a następnie na poziomie współpracy między sąsiednimi i coraz dalszymi wspólnotami, powstającymi w różnych miejscach świata. W tym drugim przypadku kolegalność dotyczyła przede wszystkim tylko biskupów stojących na czele poszczególnych wspólnot – wynikało to z praktycznego podejścia. To powszechne uznanie dla tej formy kolegalności miało swoje uzasadnienie prawdopodobnie w tym, że biskupi poprzez święcenia uczestniczą w sukcesji apostoelskiej. Każdy z poszczególnych biskupów, niezależnie od tego na czele, jakiej wspólnoty stał, był przekonany, że jest członkiem całego kolegium biskupów działającego w Kościele powszechnym, pod przewodnictwem Papieża – następcy św. Piotra<sup>16</sup>.

---

<sup>15</sup> Zob. A. Sejbuk, *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, Międzynarodowa Komisja Teologiczna, Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy, 2021.

<sup>16</sup> Por. A. Żurek, *Synody wczesnochrześcijańskie, Synody Diecezji Tarnowskiej*, t. 7, Kraków 2017, s. 46.

W późniejszych stuleciach – jak twierdzi Antoni Żurek – „instytucja synodów przeszła pewne ewolucje i z czasem doczekała się nie tylko nowych podstaw formalnych oraz różnorodnych kształtów, ale również pełniejszych uzasadnień teologicznych. Sama jednak idea sięga początków Kościoła”<sup>17</sup>.

W obradach Soboru Watykańskiego II pojęcie kolegalności było zagadnieniem całkiem nowym, trudnym do wyrażenia w dotychczasowej terminologii. Stało się ogniskiem licznych dyskusji soborowych i sporów w gronie ojców soborowych. Jak uważa Józef Krasieński; „Dotyczyły one samego pojęcia kolegium biskupów, jego członkostwa. Czy kolegium stanowi podmiot najwyższej i pełnej władzy w Kościele? Jaka jest relacja papieża do kolegium? Czyż kolegalna władza biskupów nie stanowi nowej wersji znanego w historii koncyliażyzmu? Czy przyjęcie zasady kolegalności na szczytach władzy kościelnej nie doprowadzi do forsowania jej na niższych szczeblach? Czy kapłani nie będą chcieli współzadzić z biskupami, a świeccy z proboszczami? Czy to nie będzie zagładą wszelkiego autorytetu w Kościele? Czy zasada kolegalności nie będzie zakwestionowaniem katolickiej nauki o prymacie Biskupa Rzymskiego tak wyeksponowanej i żywej w Kościele od czasów Vaticanum I? Czy nie będzie przynajmniej wyrazem jej deprecjacji?”<sup>18</sup>.

Sobór Watykański II w następujący sposób wypowiedział się o kolegalności: „Kolegium biskupie jest przedłużeniem kolegium Apostołów i trwać będzie przez cały okres istnienia Kościoła. Władza jego jak władza papieża pochodzi od Chrystusa. Kolegium biskupie, wraz z Głową, jest podmiotem pełnej i najwyższej władzy nad całym Kościołem, co kilkakrotnie podkreśla konstytucja *Lumen gentium*. Takie określenie władzy kolegium jest identyczne z definicją władzy prymatu sformułowaną na Soborze Watykańskim I. Do kolegium wchodzi się przez przyjęcie sakry biskupiej w łonie wspólnoty hierarchicznej. Każdy, więc biskup, również tytularny, dzięki konsekracji jest pełnoprawnym członkiem kolegium biskupiego i uczestniczy w podmiocie pełnej i najwyższej władzy nad Kościołem. Dzięki temu wszyscy biskupi posiadają prawo uczestniczenia w soborze powszechnym, w synodach prowincjonalnych i plenarnych, w konferencjach episkopatu, czyli we wszystkich aktach kolegalnych episkopatu. Konsekracja biskupa ma charakter ściśle sakramentalny, udziela pełni sakramentu kapłaństwa. Zostały w ten sposób rozstrzygnięte długo trwające w teologii spory. Punkt ciężkości został przesunięty z płaszczyzny jurysdykcyjnej (i jurydycznej) na płaszczyznę święceń. Konsekracja włącza biskupa w kolegalny, habitualny podmiot władzy nad całym Kościołem. Zostało przezwyciężone dotychczasowe odniesienie biskupa wyłącznie do Kościoła lokalnego. Sobór zrównuje władzę biskupa nad całym Kościołem w ramach kolegium z jego władzą w Kościele lokalnym, a według niektórych interpretatorów wysuwa władzę kolegalną na pierwszy plan. Doktryna kolegalności w niczym nie narusza prymatu Biskupa Rzymskiego. Konstytucja *Lumen gentium* kilkakrotnie podkreśla, że kolegium biskupów posiada władzę tylko w łączności z głową, czyli następcą św. Piotra i gdy nienaruszona zostaje władza zwierzchnia papieża nad wszystkimi, zarówno pasterzami jak i wiernymi”<sup>19</sup>.

<sup>17</sup> Tamże.

<sup>18</sup> J. Krasieński, *Kolegalność władzy w Kościele przed Soborem Watykańskim II i przełom soborowy*, „Studia Theologica Varsaviensia” 2, 1995, s. 16.

<sup>19</sup> Tenże, s. 18-19.

21 września 1963 r. Paweł VI zapowiedział ustanowienie nowego organizmu w Kościele. Synod Biskupów został powołany przez papieża w czasie IV sesji soborowej 15 września 1965 r. dokumentem *Apostolica sollicitudo*<sup>20</sup>. Sobór Watykański II stał się niewątpliwie mocnym wyrazem kolegalności biskupów<sup>21</sup>. W tym Motu proprio Paweł VI określił naturę i funkcję tego organu. W zamyśle było powołanie centralnej instytucji kościelnej, w której biorą udział episkopaty całego świata. Ze swej natury jest instytucją stałą, chociaż okresowo spełniającą swoje zadania przy zmieniającym się składzie osobowym – co jest zrozumiałe. Statut Synodu przewiduje trzy formy zebrań: sesje generalne, nadzwyczajne i specjalne. Dwie trzecie uczestników zwyczajnych sesji wywodzi się z wyboru dokonanego przez poszczególne Konferencje Episkopatu (w założeniu 1 członek Synodu przypada na 25 biskupów), pozostali członkowie wchodzi do Synodu z tzw. urzędu (np. kardynałowie kurialni, głowy katolickich Kościołów Wschodnich oraz mianowani przez papieża<sup>22</sup>). Synod Biskupów jest prostym owocem usankcjonowanej na Soborze Watykańskim II zasady kolegalności. Jest praktyczną próbą realizacji tej kolegalności. Nie jest on przeciwnikiem władzy papieskiej, Synod uczestniczy w kierowaniu całym Kościołem i za cały Kościół<sup>23</sup>.

Papież Jan Paweł II, który zwołał tak wiele sesji Synodu Biskupów i sygnował szereg adhortacji posynodalnych, już w pierwszej swojej encyklice składał podziękowanie Bożej Opatrzności za ten nowy organ władzy w Kościele, który nadał nowy wymiar pontyfikatom i Kościołowi po Soborze Watykańskim II<sup>24</sup>.

Jak zauważa John McKenzie: „w każdej zhierarchizowanej społeczności, również w Kościele, istnieje stałe napięcie między władzą a wolnością. Jedną z dróg rozładowania tego napięcia w społeczności Kościoła jest zasada kolegalności”<sup>25</sup>.

## Zakończenie

Nie podlega żadnej wątpliwości, iż fundamentem struktury komunii są sakramenty w życiu wspólnoty Kościoła. Pozostając przy takiej logice działania, chrześcijanin może wyrazić siebie w swoim wymiarze osobistym i społecznym bez zerwania ciągłości przekazywanej Wiary. Kościół nie może być odbierany, jako wielkie stowarzyszenie czy zrzeszenie stowarzyszeń, ale jako organizm wspólnot założonych i istniejących we wspólnocie człowieka z Bogiem i ludźmi ze sobą w Duchu Świętym działającym w Kościele. Fakt komunii panuje nad całą osobowością chrześcijańską i kształtuje wszystkie jej przejawy. To fundamentalne znaczenie dla prawidłowego rozumienia struktur synodalnych, a co za tym idzie

---

<sup>20</sup> Por. M. Kołodziej, *Kolegalne działanie biskupów w aspekcie efektywnym i afektywnym*, „Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich” 34, 2021, s. 93-110.

<sup>21</sup> Clague J., *Catholics, families and The Synod of bishops: views from the pews*, „Heythrop Journal” 55, 2014, s. 985.

<sup>22</sup> Por. A. Petroni, *Synod Biskupów – jego struktura i działalność*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 3, 1966, s. 53-61.

<sup>23</sup> J. Krasieński, *Kolegalność władzy w Kościele przed Soborem Watykańskim II...*, s. 22.

<sup>24</sup> Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, nr 5.

<sup>25</sup> J.L. McKenzie, *Władza w Kościele*, Wydawnictwo PAX, Warszawa 1972, s. 209-224.



dla sposobu w nich pracy. To, co jest specyficzne dla pierwiastka kościelnego, czyli dążenie do wypracowania wspólnej oceny dotyczącej funkcjonowania i podejmowania decyzji w zakresie wspólnoty chrześcijańskiej, nigdy nie może zostać sprowadzone do formy działalności stowarzyszeń.

Wchodząc na drogę synodalną powinniśmy również pamiętać i mieć świadomość tego, iż chrześcijańska jedność nie jest jednością w jednolitości, ale jednością w różnorodności. Pluralizm nie jest czymś nadzwyczajnym w Kościele jest w Nim obecny od samego początku na tym polega również wyjątkowość i piękno wspólnoty Kościoła. Wspólnotę Kościoła tworzą wszyscy ludzie bez względu na rasę, kulturę, język, wykształcenie czy pozycję społeczną. Kościół katolicki oznacza *powszechny, uniwersalny*.

## Bibliografia

- Clague J., *Catholics, families and The Synod of bishops: views from the pews*, „Heythrop Journal” 55, 2014, s. 985-1008.
- Franciszek, *Przemówienie z okazji 50. rocznicy istnienia Synodu Biskupów*, [https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/october/documents/papa-francesco\\_20151017\\_50-anniversario-sinodo.html](https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/october/documents/papa-francesco_20151017_50-anniversario-sinodo.html), dostęp: 21.02.2022.
- Gniadek J., *Synodalność – wspólna droga*, <https://www.jacekgniadek.com/synodalnosc-wspolna-droga/>, dostęp: 18.02.2022.
- Jan Paweł II, *Christifideles laici*, Wrocław 1999.
- Jan Paweł II, *Ut unum sint*, Wrocław 2000.
- Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, Wrocław 1994.
- Kołodziej M., *Kolegialne działanie biskupów w aspekcie efektywnym i afektywnym*, „Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich” 34, 2021, s. 93-110.
- Kraśniński J., *Kolegialność władzy w Kościele przed Soborem Watykańskim II i przełom soborowy*, „Studia Theologica Varsaviensia” 2, 1995, s. 5-30.
- McKenzie J. L., *Władza w Kościele*, Wydawnictwo PAX, Warszawa 1972, s. 209-224.
- Patejuk K., *Rewolucja synodalna papieża Franciszka*, <https://wiesz.pl/2020/12/17/rewolucja-synodalna-papieza-franciszka/>, dostęp: 19.02.2022.
- Petrani A., *Synod Biskupów – jego struktura i działalność*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 3, 1966, s. 53-61.
- Sejbuk A., *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, Międzynarodowa Komisja Teologiczna, Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księża Misjonarzy, 2021.
- Stelmach A., *Synodalność co to właściwie oznacza?*, <https://pch24.pl/synodalnosc-co-to-wlasciwie-oznacza/>, dostęp: 16.02.2022.
- Vademecum Synodu o synodalności, Synod 2021 – 2023, For a synodal Church, communion, participation, mission*, Dokument opublikowany przez Sekretarza Generalnego Synodu Biskupów, Watykan 2021.
- Woroniecki F., *Pasterska misja Kościoła w świecie współczesnych przemian cywilizacyjnych*, „Studia Teologiczne” 15, 1997, s. 141-153.
- Żurek A., *Synody wczesnochrześcijańskie, Synody Diecezji Tarnowskiej*, t. 7, Kraków 2017, s. 31-46.

## ***Synodalność w życiu i misji Kościoła***

### **Streszczenie**

Artykuł podejmuje aktualny problem związany z synodalnością Kościoła. Kościoła, który w świecie współczesnym musi nauczyć się wsłuchiwać w człowieka XXI wieku, człowieka, który odchodzi od Boga i uważa, iż wystarczy być dobrym człowiekiem nie koniecznie wierzącym, aby świat był lepszy. Kościół nie kojarzy się ze wspólnotą, człowiek dziś woli znajomych i „polubienia” na social mediach niż spotkania w parafii, z którą często się nie utożsamia, ba nawet nie zna swojego proboszcza. Najwyższa pora, aby wspólnota Kościoła się odnowiła a to odnowienie musi być w pewnym sensie wstrząsem zarówno dla hierarchii Kościoła jak i wiernych świeckich. Kolegialność w odpowiedzialności za przyszłość Kościoła na świecie jest ku temu dobrą okazją, pod warunkiem, że nie zostanie owa okazja zmarnowana i odłożona do lamusa.

**Słowa klucze:** Lud Boży, synod, synodalność, wspólnota, powołanie, komunია.

---